

N:o 98.

Af Herr **H. Hagerman**: *Om förändrad lydelse af 2 kap. 19 § 1 och 2 mom. Strafflagen.*

Förutom de särskilda, så att säga, materiella straffarter, hvilka omtalas uti Strafflagens 2 kap. § 1, nemligen dödsstraff, straffarbete, fängelse och böter, medföra vissa brott äfven ett moraliskt straff, hvarom det uti § 19 i samma kap. heter:

»Vissa uti lagen bestämda brott medföra den påföljd, att den dömde förklaras hafva medborgerligt förtroende för alltid eller för viss tid förverkat. Då sådan påföljd för viss tid stadgad är, må den ej under fem och ej öfver tio år ådömas» o. s. v.

I vår tid arbetas allt mer och mer på att förenkla och mildra straffen, icke derföre att man har undseende med brottet, utan emedan man hyser större aktning för människan och mera kändedom om den menkliga naturen och karakteren än hvad fallet var uti fordna tider. Man betraktar numera icke den brottslige och dömde såsom en helt och hållet förlorad samhällsmedlem, utan snarare såsom en felande broder, hvadan ock straffet icke får utgöra en tortyr, en kedja af misshandlingar, utan en aga, afsedd att förmå honom till bättring. På samma gång som fångarne åtnjuta en god omvårdnad i hvad som rör deras kropps välbefinnande, lägger man också genom mildhet an på att gifva deras sinne en sedlig rigtning. Så väl inom som utom fängelset har redan betydligt gjorts för att hindra den frigifne från återfall uti laster och brott. Men ändå mera har talats och skrivits i en sådan anda, ja, så mycket, att man skulle tro snart sagdt hvarje människa vara färdig att med öppna armar mottaga den frigifne fången.

I handling drager sig dock något hvar för att lägga i dagen den sympati, han med orden vill påtruga andra. Dels till följd af afsky för

brottet, hvilket så lätt identifieras med den brottslige sjelf, dels, och kanske ännu mera, till följd af fördomar, ärfda från forna tider, då en straffad, ja, blott misstänkt person ansågs ärelös och förskjuten af både Gud och människor, fruktar så väl den ene som den andre för att i sitt hem och vid sitt bord upptaga eller i sitt arbete anställa en f. d. fånge, äfven om han från fångelset eger de bästa vitsord om ett godt uppförande.

En förändring i frigifna fångars behandlingssätt till öfverensstämmelse med de teorier, som predikas, skall väl en gång inträffa. Men derpå bör icke lagstiftaren vänta, i synnerhet då han redan nu kan sägas hafva allmänna eller åtminstone de mera bildades opinion för att fångarna böra så behandlas, att de kunna återvända till samhället och blifva dugliga medborgare, i stället att nödgas fortgå på brottets och lastens bana.

Men för ett dylikt återvändande till samhället lägger just den ofvan omnämnda moraliska straffarten: förlust af medborgerligt förtroende *utöfver* den tid fångelsestraffet varar, ett stort hinder. Det gamla straffet: »årans förlust», spökar ännu i allmogens hjernor, och den gör förlust af medborgerligt förtroende dermed liktydig. Få äro de, som verkligen ännu kunna fatta, att en person, som en gång förlorat detta förtroende, efter 5 eller 10 år kan hafva rätt, full juridisk rätt att anses lika god som en aldrig straffad person.

På alla, hvilka måste dragas med detta moraliska straff, måste det verka i högsta grad förlamande och hinderligt i fråga om deras sedliga utveckling och höjande i afseende å social ställning. Den, som sjelf eger penningar eller förmögna och bildade anförvandter, genom hvilka han kan återvända till samhället, utan att vara beroende af öfriga medmänniskors tillmötesgående för att kunna uppehålla lifvet, han kan möjligen utan allt för stora svårigheter, förödmjukelser och frestelser lyckas i sina sträfvanden derefter. Åtminstone är det honom lättare att uppehålla sig på en främmande ort, tills hans felsteg hunnit glömmas och han återfått de medborgerliga rättigheter han förverkat.

Den fattige åter, hvilken utträder ur fångelset med blott två tomma händer, har det svårare. Huru stort förråd af goda föresatser han än kan hafva med sig, hjälpa de honom icke stort. Han har icke i fångelset fått aftjena hela straffet och kan därför icke återvända till de sina såsom en med samhället helt och hållet försonad och åt detsamma återgifven medlem. Han är brännmärkt; det brott han begått och för hvilket han i årtal varit beröfvad friheten, står fortfarande tecknadt på hans panna. Han må till sina tänkesätt, sin karakter ochandel

vara lika, ja, ännu mera ädel och oförvitlig än hvarje annan af sin omgifning, han har dock icke rätt att anses jemgod med dem; han är »vanfrejdad» och hålles för ohelig, opålitlig, ja, oduglig till snart sagdt allting; litet hvar skämmas för att tala med honom eller ens känna igen honom.

Detta öfvergifna tillstånd, detta förakt af hela sin omgifning, detta ständiga bortstötande, då han begär att med ett hederligt arbete få förtjena sitt bröd, verkar slutligen hos honom förakt för hela menskligheten, trots, hat och hämdbegär, och han, som kanske första gången bröt af okunnighet, öfverilning eller en trängande nöd, kastar sig nu af trots och med berådt mod, dertill drifven af nöden och föraktet, för alltid in på brottets bana. Och samhället förlorar på så sätt gång efter annan en duglig medlem. Klokare och humanare vore då att förlänga strafftiden inom fängelset med några månader eller år, men låta straffet vara slut i och med detsamma den straffade frigifves ur fängelset.

På grund af hvad jag sålunda anfört, vågar jag derföre vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville besluta, att 2 kap. 19 §, 1 och 2 mom. af strafflagen måtte erhålla följande förändrade lydelse:

Vissa i lagen bestämda brott medföra den påföljd, att den dömde förklaras hafva medborgerligt förtroende förverkat.

Då sådan påföljd stadgad är, må den ej utöfver fängelsetiden ådömas.

Om remiss till vederbörande Utskott anhålles.

Stockholm den 26 Januari 1878.

H. Hagerman.